

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy (vnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Irányító szavak a kath. tanítókhöz.

Gróf Zichy Gyula püspök védő-elnök úr a következő beszédet intézte a kath. Tanács tagjaihoz:

Mélyen tisztelt Uraim!

Társadalmunk forrongásai közepett manapság mindenütt a tanítás, a fölvilágosítás eszméi állnak homloktérben. Minden osztály és minden irányzat ezzel a fegyverrel iparkodik teret és lelkeket hódítani elveinek az egész világon.

Örömmel lehetne s kellene is üdvözölnünk e lázas törekvést, hogyha a tanítás s ennek eszközei mindig nemes, magasztos célokat: az emberiség és a társadalom legszentebb javait szolgálnák mindenütt. Szomorú tény gyanánt sokféle mást látunk.

Azt kell látnunk, hogy ma szédületes arányokban ép azok száma nő, akik hivatlanul hánytorgatják a tanítás és a fölvilágosítás magas jelszavait s akik felreértve vagy meghamisítva e nagy eszmék igazi tartalmát, tanítóknak esapnak föl, mielőtt tudnának, s nevelni akarnak, mielőtt magukat tudnák fegyelmelni. Azoknak száma nő, akik, hogyha van tudásuk, visszaélnék vele s amaz alapokat döngetik, lázítják és akarják szétvenni, melyeken a társadalom rendje, a haza ereje, a nemzet jóléte fejlődött és nyugszik. Azoknak száma nő, akik *nem is tanítani, hanem lázítani*, akik nem művelni, hanem fölforgatni akarják a fölesigázott és szomjas tömeget.

S ma midőn ezt látjuk, elborul a lelkünk s aggodalom szállja meg szívünket ama nagy tényezők jövőjéért, amelyekeken eddig az egyesek és a társadalom békéje és boldogsága fejlődött és főnnállt. Ez áldatlan törekvések gyászos hatásai egyre szaporodnak.

Ámde ez a hatás visszahatást is szül: a romboló, a pusztító erő földézi s acélozza a mentés munkáját. A küzdelem mindjobban megindul. S eme küzdelembe beállunk mi is, a magyar nemzeti s vallásérkölesős alapokon kiépült kultúra hivatott és lelkes munkásai. A pusztító

áradatnak gátat kell emelnünk. Jogainkat biztosítjuk, helyzetünket erősítjük, védő műveinkkel mind előrébb, mind messzebb nyomulunk. Iskoláink a mi fegyverünk; ezeket megvédjük, ápoljuk, fölszenteljük és kiható erejüket fokozzuk mindenütt.

E célért lángolunk, e célért harcolumk, ezt a célt szolgálja minden törekvésünk; s ebben a munkában fárasztó, de legfőbb szerepe van ennek a Tanácsnak, mely kezdetől fogva lankadatlan buzgalommal szervezi s intézi iskoláügyeink legfontosabb részét, de főleg manapság olyan eredményes munkásságot fejt ki kath. tanügyünknek kifejlesztésében, hogy azt bátran korszakalkotónak nevezhetné bárki.

S midőn én előttem érzett örömömnek s elismerésemnek kifejezést adok s mindnyájukat szívem mélyéből üdvözlöm, a Tanács ülését ezennel megnyitom.

Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács ülése.

Az országos katolikus Tanügyi Tanács 1. hó 28-án tartott a Szent-István-Társulat termében nagyérdékü ülést gróf Zichy Gyula pécsi püspök elnöketével. A védőelnök lelkesítő beszédében élénk színekkel vázolta, hogy a keresztény kulturát mint akarják lerombolni. Azonkívül nagyfontosságú lovag Ember Károly indítványa, mely azt célozza, hogy a nem állami tanítókról és ezek között a katolikus tanítókról is, kik fizetés tekintetében visszamaradtak, legalább a gyermeknevelésben vegye le a kormány a súlyos gondokat, fordítson költségvetésileg a magyar kormány katolikus tanítók szorgalmas fiai számára 40.000 koronát segélyként. Ha e terv valóra válik, hálával emlegetik majd gróf Apponyi Albert nevét mindenkor a hazai hitvallásos tanítók.

Az ülésen jelen voltak: gróf Zichy Gyula védő-elnök, dr. Szentgyörgyi Jordán Károly e. elnök, lovag Ember Károly v. elnök, Fetser Antal püspök (Nagyvárad), Vajdits Gyula főtan-

felügyelő (Pécs), *Baksay* Károly főtanfelügyelő (Vác), *Guzsvenitz* Vilmos, *Számord* Ignác, *Keményffy* Kálmán, *Bertalan* Vince (Esztergom), dr. *Bilinszky* Lajos (Nagyszében), *Dreisziger* Ferenc (Kaloosa), *Erdősi* Károly (Budapest), dr. *Zelliger* Vilmos, *Gerely* József, *Győrffy* János, *Czike* Imre (Budapest), *Számbarovszky* Rezső (Nagyvárad), *Zelliger* Arnold, *Mihalicska* János, *Ripszler* Rezső (Pozsony), *Haller* József (Győr), *Vörös* Ferenc (Vác), *Óveges* Kálmán (Győr), *Wärth* Gábor (Zirc), *Toth* Géza (Jászó), *Barabás* György (Sárvár), *Dobos* János stb.

A tetszéssel fogadott magasszárnyalású elnöki megnyitó után *Szentgyörgyi Jordán* Károly apát üdvözlö a védő püspököt és köszönetet mond az ülés kegyes vezetéséért. Üdvözlö dr. *Walter* Gyulát és *Guzsvenitz* Vilmost kitüntetésük alkalmából. Lovag *Ember* Károly *Szentgyörgyi Jordán* Károly apát egyházi elnököt őszinte szívvel üdvözlö 30 éves lekipasztorkodása alkalmából. Biztosítja a Tanács változatlan szeretetéről és tiszteletéről. *Jordán* Károly dr. köszönetet mond a nem keresett kitüntetésért. Nyugodt lélekkel mondhatja, hogy igaz katolikus szelleme és hazafiassága irányította minden tettét. Igéri, hogy minden erejét és tehetségét ez ügynek szenteli.

Ember Károly vázolja azon keserű fulánkot, melyet a katolikus tanítók szívében hagyott a különböző anyagi ellátása a tanítóknak. Az élet súlyos terheinek enyhítésére kérjen a Tanács a kultuszminisztertől tárcája terhére évi 40.000 K-t katolikus tanítók szorgalmas fiainak ösztöndíj gyanánt. Így legalább a gyermeknevelést könnyítjük meg, mi nagyban megnyugtatóna a tanítókat addig is, míg a gazdasági helyzet javulással a teljes egyenlősítés megtörténhet.

Fetser Antal püspök és *Bertalan* Vince hozzászólása után a Tanács egyhangúlag elhatározta, hogy megkéri a kultuszminisztert, kegyeskedjék a nem állami tanítók szorgalmas fiaik részére tanulmányi ösztöndíjakról államilag intézkedni. A délutáni ülésen gróf *Zichy* Gyula püspök, védőelnök örömmel jelenti, hogy lovag *Ember* Károly indítványát szívesen vette gróf *Apponyi* Albert és ígerte, hogy figyelembe veszi a kérelmet.

Ezután *Óveges* Kálmán mondott mélyhatású emlékbeszédet *Rohn* Nándor igazgató-tanító fölött, melyet a «Népnevelő» teljes terjedelmében fog közölni.

Dr. *Bilinszky* Lajos indítványára feliratilag üdvözlö a Tanács *Apponyi* Albert grófot a pécsi szabad tanítási kongresszuson ért támadása alkalmából; egyben köszönetet mond a keresztény eszmékért sikra szálló tudósoknak.

Ezután szakosztályokra oszlott fel a Tanács. Az I. szakosztály elnökévé *Fetser* Antal püspököt, a II. szakosztály elnökévé *Vajdits* Gyula főtanfelügyelőt és a III. szakosztály elnökévé *Baksay* Károly preláthus főtanfelügyelő urat küldi ki. A szakosztályok tárgyalásáról és a folytatolagos délutáni ülésről a jövő számban szólunk. *Urbányi*.

Az iskolai és ifjúsági könyvtárak.

(Folytatás)

Az iskolának szociális munkáját könyvtár nélkül teljesíteni lehetetlen. Ha folytatjuk azt a rendszert, melyről általában elmondhatjuk, hogy végeredményben a könyvektől való megcsömörlésre vezet, ha nem szeretettjük meg már az első fokon a gyermekkel a könyvet, mint legedesebb mesemondóját és leghivebb játszótársát, akkor az a jövőben ember sem fogja benne legjobb barátját és böles oktatóját látni. Az egyébként bármily tökéletesen felszerelt iskola is csonka intézmény marad könyvtár nélkül s ennek hiányában a legkivalóbb tehetségű tanító is lényegében meddő munkát fog végezni.

A mi népiskolánk egy másfél év óta, mikor a Szent-István-Társulat könyvtár-szervezési akcióját megindította, ez irányban örvendetesen haladnak előre. Néhány százra tehető azon iskolák száma, amelyek ez idő alatt könyvtárt létesítettek. Örömmel állapítom meg azt a tényt, hogy — bár minden egyházmegye részéről tapasztalunk kétséget — a szervezett iskolai könyvtárak szám-aránya a kalocsai egyházmegye mellé első sorba helyezi a pécsi egyházmegyét is. Ez a tény tartalmasabb képet fest a pécsi egyházmegye tanügyének előhaladott állapotáról, mint bárminő cícsériáda.

Ha a gyermeki lelket szomjassá tettük a művelődésre, akkor teljesítette a népiskola kötelességét. De a néptanító még ekkor sem végzett feladatával. «Midőn mindenki számára hozzáférhetővé tesszük a betűt, csak az alap egy részét vetettük meg. S ér-e valamit az olyan alap, melyre nem építünk? Ha lerakott alapzatra épület készül, legyen az szerény házikó vagy fényes palota, be kell tetőzni, különben az első vihar rombadönti s felesleges munkánk rosszabb, mintha mit sem tettünk volna.» Az iskolából kilépett ifjúságot szellemi apolása céljából ifjúsági egyesületekbe kell tömöríteni, amely ifjúsági egyesületeknek leghathatósabb szerve ismét csak a könyvtár. A serdülő korban, mikor az ifjú lélek oly szertelen mohósággal fogadja magába a körülmények behatásait, ekkor érkezett el a kellő időpont az erkölcsi alap megszilárdítására, a szellemi színvonal emelésére, ekkor kell az ifjú generációt arra képesíteni, hogy jövőben élet-pályáján a legmagasabb erő kifejtéssel a legjobb eredményhez jusson, másrészt magánéletében fogékonyvá tenni oly tiszta örömek behatásai iránt, melyek a nemesbedett lélek emelkedettebb élvezeteit hozzák meg számára. Az ifjúsági könyvtár — mely nélkül ifjúsági egyesület el sem képzelhető — szakadatlan használata révén a serdülő korban kell rávezetnünk a népet az ön-művelődésre.

Ha ezt a vágyat beléoltottuk, ha a szellemi továbbfejlődésre alkalmassá neveltük, akkor nyugodtan szétárhathatjuk a népművelés második csarnokának kapuit, hogy azokon keresztül kitódulja-

nak a mindennapi élet energiát kivánó küzdőterére. A tanító megtette kötelességét s érezni fogja a nyugodt öntudat boldogságát, mert növendékeiből életrevaló egyéniségeket, oly embereket alakított, akik a hétköznapi élet szintjén magasan felülállnak, egyszerű munkásokat, a szó legigazabb értelmében vett munkásokat nevelt, kiknek munkaeszközeit legelső sorban az emberi szellem kifogyhatatlan bőségszarujából: a könyvtárból nyert fegyverek képezik. A szociális iskolának nem is lehet más feladata, mint munkásokat nevelni. S munkás alatt értünk mindenkit, ki dolgozik akár önmaga, akár mások számára, akár testi, akár szellemi munkát végez.

Ha a gyermekben fölkeljük a műveltség után epedő szomjúságot, ha az ifjút ráneveltük az önművelődésre, természetesen következnek akkor, hogy az iskolából kilépett nagy tömegek szellemi szükségleteit ki kell elégítenünk. A nagy angol szociológus: Carlyle mondása szerint igazi tragédia, hogy lehet a mai társadalomban ember, aki a tudást és műveltséget szomjuhozza, de forrásaihoz soha hozzá nem férhet.

Évtizedek előtt hangzottak el a chelseai böles ajakáról e szavak, azóta a világ művelt államaiban e tragédiák a minimumra redukálódtak, sőt teljesen megszűntek, mert légiószámra létesültek a népkönyvtárak, hozzáférhetően mindenki számára, a newyorki százezer kötetes könyvtárhoz kezdve a gyári, kórházi, kaszárnyai könyvtárakon végig a kisded falusi könyvtárakig. Gyönyörűség látni a népművelési tevékenységnek kolosszális eredményeit, hogy többet ne említek, például Anglia páratlan értékű munkásmillióiban és kiváltképpen Németország méltán műveltnek mondható katolikus népében. Ezekben az államokban bizonyára nem fordulhatnak már elő a carlyle-i tragédiák. Hát a mi édes hazánkban? Ha iszonyú sors a műveltséget szomjuhozni és forrásaihoz hozzá nem juthatni, ép oly iszonyú sors, ha a szomjas emberi szellem csakis mérgezett forrásokat talál maga körül. Már pedig a magyar katolikus nép állapota hasonló ahhoz a tengerjáró néphez, amelyik ivóvíz nélkül szállt útra: szomján kell elvesznie az óceán közepén. Van ugyan felezernyi népkönyvtár Magyarországon, de ezek legtöbbje tengervíz a szomjas katolikus népnek.

Nincs olyan tényező Magyarországon, amelyik bizonyos előre megállapított terv szerint állandóan foglalkoznék a katolikus népkönyvtárak létesítésével és szervezésével. Nincsenek a katolikusok névre méltó népkönyvtáraink, az azoknak nevezettek is kellő útmutatás híján zagyva, rostálatlan művekből állanak. Sőt még katolikus népkönyvtári könyvjegyzékünk sincsen. Pedig évről-évre mennyi szép beszéd, mennyi lelkes dikció hangzik el a katolikus népművelés érdekében; de hogy e sok beszédek valamelyikének kisded makkja komoly tevékenység vagy szilárd intézmény formájában merész sudárba szökkent volna, erről nem ismerünk bizonyítékokat.

Nekünk ugyan kettős jogcímünk van a patópáloskodásra: hiszen magyarok és katolikusok vagyunk; azonban most már égetően szükséges, hogy lerázzuk magunkról a magyar tunyaságot és katolikus közömbösséget, mert ha önszantunkból és idejekorán nem állunk talpra és nem vesszük körül magunkat védő intézményekkel, az utolsó órában majd fölraz a szociáldemokratizmus vihara és hitvány bábként seper magával, mert nem lesz mibe megkapaszkodnunk!

Amíg hazánkban templomaink és iskoláink mellé oda nem állítottuk a könyvtárt, addig nem beszélhetünk céltudatos népművelési akciónál, addig népszerű gazdasági politikánk, hit- és erkölcsvédő tevékenységünk ha nem is teljes kudarcot, de javarészből meddő eredményt fog létrehozni. Hiába árasztjuk szét intező központjainkból a gondolatok és eszmék egész raját, ha az analfabéta tömegben hiányzik a befogadás képessége. Terméketlen sziklára hull a drága mag. Pedig politikai és társadalmi tekintetben amily óriási átalakulás előtt áll édes magyar nemzetünk, ép oly szükséges e változás biztos alapját haladéktalanul előkészítenünk. Azért minden eszközzel legelőször is azon kell munkálkodnunk, hogy a keresztény műveltséget terjesszük az országban.

En a katolikus népkönyvtárak országos szervezésére — mint központot — a Katolikus Népszövetséget tartom legalkalmasabbnak s hiszem is, hogy amint megvethette lábát népünk körében, azonnal fölveszi programjába ezt a kardinális pontot is. A néptanítókra e részben is, mint lelkes és készséges munkatársakra számíthat.

Ezzel futólag áttekintettünk a művelődés legfőbb faktorának hármasságát. Mindenütt úgy tűnik elő a néptanító, mint nélkülözhetetlen szerve, első sorban álló munkása a keresztény renaissancenak. A néptanítóval bukik vagy emelkedik a nép.

Hogy a bukásnak legesekélyebb lehetősége is ki legyen zárva, hogy népünk tanítóinak munkálkodása révén csakis előbbre juthasson: evégből szükségünk van oly néptanítói karra, mely a modern élet feladatainak elvégzésére képesítve van. Aki nevelni akar, annak magának is folyton nevelődni kell, annak magának is magasabb szempontból kell neveltnék lennie.

A tanítóképzőben eltöltött négy esztendő nem adhatja meg a teljes szaktudást, azok az évek csak az alapot rakhatják le. Másrészt ez a forrongó élet szinte napról-napra vet a fölszínre olyan nyilvánulásokat, amelyeket a néptanítónak figyelembe kell vennie s velük szemben állást kell foglalnia vagy pro, vagy kontra. A tájékozatlanságában ingatag tanító könnyű játékszere a szellemi áramlatoknak. Hogy hivatásuk talaján szilárdan megálló néptanítóságunk lehessen, amely a kultúra előhaladásának minden egyes fázisáról tiszta képpel birjon: tanítói könyvtára van szükségünk. Ez amaz arzenál, amelyben minden

tanadásra alkalmas fegyver található. Ez ama esatorna, amelyen keresztül az élet vérkeringése behat az élet munkásainak szívébe, hogy onnan megtisztulva áradjon szét a legtávolabbi tagokba. A pedagógiai könyvtár örökös edzője, fenntartója és megújítója a tanító tevékenységnek.

Wohlmuth.

(Folytatjuk.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Felhívás. A magyarországi róm. kath. és gör. kath. tanító- és tanítónő illetve övöképző intézetek tekintetes tanártestületeihez. A f. é. június 3-án Pécsen, összegyűlt kath. tanítóképzési tanárok átértékelték a szervezkedés szükségét és kimondták a róm. és gör. kath. képző-intézeti tanárok orsz. egyesületének megalakítását. A végleges megalakulásra irányuló előmunkálatok most vannak folyamatban. Alulírott elnökség tájékoztató öhajtt az alakítandó egyesület tagjainak számáról illetve az érdekelt tanárok, tanárnők és intézetek szervezkedési és belépési szándékáról. Tisztelettel kérjük azért a tekintetes tanártestületek minden egyes i. t. tagját, hogy átérteve az egyesülés üdvös voltát, belépési szándékuk jelölésével — nevüket és állásukat a mellékelt aláírási ívre olvashatóan bejegyezni és a névjegyzéket 6 nap alatt az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács irodájának (Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.) beküldeni sziveskedjenek. Bizva, hogy a róm. és gör. kath. képezdek tanártestületeinek minden tagja mélyen van áthatva az ügy fontosságától, reméljük, hogy jelen felhívásunkat figyelmére fogja melatni és beleépésével lehetővé fogja tenni a Kath. Tanítóképző Tanárok Orsz. Egyesületének mielőbbi megalakítását. Hazaftas üdvözléssel az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács nevében, Budapesten, 1907. november hava. *Dr. Szentgyörgyi Jordán Károly* s. k. apát, egyházi elnök, *Ember Károly* s. k. lovag, világi elnök. *Tudóvaldó*. 1. Alapító tag lehet egyszerismindenkorra 100 kor. befizetéssel. 2. Partoló tag lehet egy-egy évi kötelezettséggel egyén, testület, intézet évi 8 kor. hozzájárulással. 3. Rendes tag lehet a róm. és gör. kath. elemi- és polg. tanító és tanítónő, valamint az övöképzők tanszemélyzetének minden egyes tagja, továbbá az intézetek fenntartói és hatóságai. 3 évre kötelező évi 8 kor. tagilletményvel fejeben az egyesület szaklapját kapják a tagok. Rendes tagok lehetnek még más jellegű (állami) hasonló intézetek tanerői akár egyenként, akár testületileg.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A külföldi esperes-kerületi tanítóegyesület november hó 7-én, Bordoson, a róm. kath. el. népiskolában tartotta őszi rendes közgyűlését. Igen sikerült mintatanítást tartottak a helybeli és az egrestői plebánusok. Az előbbi az Istenről, a másik meg a szemről. (Beszédért. gy.) A tanítások biralata után szavalt: Kerekes György meg György Miklós tanító s felolvasott Mindszenty Gedeonról, mint a katolikus öntudat inkarnátus kifejezőjéről. Földes Zoltán, k. sztpáli tanító. Egy ismeretlen jöltéző pedig a bordosi pap után 20 kor. pályadíjat tűzött ki egy, a papság és tanítóság közötti viszonyt tárgyáló értekezés megjutalmazására. Ugyanekkor az egyesület is tűzött ki 20 koronát egy másik tételre: «A kántor állás derogál-e a tanítónak?» címmel. Első helyen kellett volna kiemelni az elnöki megújítót, a mely a program fénypontja volt. A gyűlést kedélyes hangulatú lakoma követte.

Tanítógyűlés. A szehenmegyei róm. kath. tanítóegylet 1907. év november hó 26-án Nagyszébenben tartotta évi rendes közgyűlését. A gyűlés főbb tárgyai voltak: 9 órakor gyakorlati tanítást tartott *Lenhardt* Adám a számtanból a III. osztályban. *Prokupek* Sámuel elnöki

megújítója után következett a tanítás megbíralása. «A tanító szociális munkásságáról» felolvasott *Melezer* Károly. Emlékbeszédet mondott *Ferenzy* István és *Ódófalvy* Gergely elhunyt tagtársak felett: *Prokupek* Sámuel. A földraiz tanításának módja a III. osztályban, előadta *Schuch* Ödön. *Prokupek* Sámuel s. k., elnök. *György* Béla s. k., jegyző.

VEGYESEK.

Újabb adományok a Kath. Iskolaegyesületnek. Az Országos Kath. Iskolaegyesület céljaira újabban a következő adományok érkeztek: *Komócsy* István subregens Pécs 2 kor., *Kada* Mihály plebános Szentendre 5 kor. Fogadják az illetők az egyesület köszönetét. Az adományok az Orsz. Kath. Iskolaegyesület Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. Szent-István-Társulat címen intézendők.

A nem magyar tannyelvű kath. iskolák tanterve E tanterv készítésére kiküldött albizottság *Machovics* Izidor főtanfelügyelő elnökségével és *Göndör* Károly pozsonyi igazgató vezetése mellett teljesen elkészült munkálatával. A bizottság tagjai: *Mihalicska* János, *Riszpler* Ferenc és *Zelliger* Arnold igazgató-tanítók a f. hó 28-án tartott tanácsülésen is résztvettek mint behívott szakértők és a kiküldött szűkebb bizottságban *Wajdits* Gyula pécsi kanonok-főtanfelügyelő elnöklése alatt véglegesen szövegezték a nem magyar tanítási nyelvű kath. iskolák tantervét, melyet a Tanács plénuma is elfogadott.

Allamsegély-kérvények szerkesztése és felszerelése. *Pacséri* Károly dr. Sopron vármegye kir. tanfelügyelője «Allamsegély-kérvények szerkesztése és felszerelése» cím alatt az 1907. évi XXVII. t.-e. alapján nyerhető államsegély iránti kérvények és melléleteik szerkesztésére gyakorlatilag hasznosnak látszó füzetet adott ki, amelyet az érdekeltek figyelmébe ajánljuk. A mű minden eshetőségre (az apácák iskoláinak államsegélyezésére is) kérvénymintákat nyújt s azok melléleteinek tüzes magyarázatát adja s a szükséges kimutatásokat is közli s főlegessé teszi költséges nyomtatott mellékletek beszerzését. A füzet *dr. Pacséri* Károly kir. tanfelügyelőnél Sopronban rendelhető meg egy (1) koronának postutalványon való beküldésével, minek ellenében a megrendelők bérmentve keresztkötes alatt kapják meg a füzetet.

Adomány *Dr. Benkő* Károly ügyvéd, mint már több éve, az idén is 10 koronát adott a Szent László-iskola szegény tanulói számára tankönyvekre, amiért ezton is a tanulók nevében köszönetét nyilváníti *Huber* Antal, kántortanító.

Köszönetnyilvánítás. A Szent-István-Társulat érdemes elnöksége a sopronszentmártoni róm. kath. népiskolának olvasókönyveket és történelmi könyveket kegyelmesen ajándékozni szives volt. Ez uton hálás köszönetet mond *Hieszberger* Antal tanító.

Halálozás. F. é. november 12-én Sopronújlakon meghalt idősb *Höttinger* János nyugalmazott kántortanító 68 éves korában. Béke poraira.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Felsőlegénd (Hont m.) **Szenavár** fiókköztségben kath. 16t-magyar államsegélyes tanítói állomásra *december 15-ig* pályázat hirdettek. Javadalmazása: hitközségtől földben, fa, terményekben és készpénzben 290 kor., az 1907-ik évi törvény értelmében kiegészítés kéretik. Lakása: 2 szoba, konyha, kamra, kerttel. Állomás január 1-én elfoglalandó. Pályázatok *Csizmár Márton* iskolaszéki elnökhöz Szénavár küldendők. 669 1—1

Oturai (Nyitra vm.) róm. kath. irtványiskolánál tanítói állomás *december 6-ig* betöltendő. Fizetésének államsegéllyel való kiészközlése folyamatban. Lakása: két szoba, konyha, kamra, faszín 1/2 hold szántó, 8 öl kemény tűzelőfa, melyből tanterem is fűtendő. Tannyelv: magyar-tól. Kötelesség: a gyermekeket vallásilag oktatva nevelni, ismétlősöket tanítani. Megválasztatik okleveles tanító vagy tanítónő. Kellőleg felszerelt folyamodványok iskolaszékre küldendők. Állomás december 1-én elfoglalandó. *Láng Rudolf* esp. pléb. 658 1—1

Egri érseki megye.

A galvácsi róm. kath. elemi tanítói állomás megüresedvén, *december 10-ére* pályázat hirdettek. Javadalmazása: 1. Tandíjból és községi segélyből 250 kor.: 2. Ismétlősöktől 1—1 koronát kap. 3. 8 köböl rozs. 4. 5 bécsi öl tűzifa, melyből az iskola is fűtetik; 5. 16 kat. hold szántóföld, utánvaló legelővel 6 drb. marhára. 6. Államsegély volt 320 kor. Lakás két szoba, kamra, konyha, istálló és sertésöl. Kis kert templom melletti mintegy 200 öl terület. *Krempászký István* plébános. 660 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A brassói róm. kath. egyházköztségnél a kántori (regenschori) állás lemondás következtében megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdettek. Ez állás évi készpénz fizetése 1613 kor. és 400 korona lakáspénz. Kötelessége a plébánia területén szokásban levő és az egyházi törvények értelmében előírt összes szertartásoknál az énekek és orgonajátékokkal közreműködni. A helybeli róm. kath. 6 osztályú finiskolában az énektanítást eredményesen végezni. A kiválóbb egyházi ünnepnapokon és más alkalmakkor a szentmisénél és ünnepi vespernyéknél az általa kötelezőleg szervezendő énekkart és a közreműködő városi zenekart önállóan vezetni. A szabályszerűen felszerelt folyamodványhoz következő okmányok eszátolandók: 1. Keresztlevél. 2. Az egyházi és világi ének és zene tanítására valamint karvezetői alkalmazhatóságára vonatkozó okmány. 3. Bizonyítvány arról, hogy katonai kötelezettségének eleget tett, végre magyar honossági bizonyítvány. Pályázni óhajtok egyúttal figyelemzetnek, hogy a német nyelv ismerete előnyt nyújt. Pályázati határidő: *f. évi december hó 15. déli 12 óra*. A folyamodványok a brassói egyházközséghez cüzendők. Nem kellőleg felszerelt folyamodványok figyelmen kívül hagyatnak. *Neurilner* Odön apát-plébános, egyházk. elnök. 663 1—3

Győri püspöki megye.

Ebergőci (Sopron m.) kántortanítói állásra pályázat hirdettek *dec. 15-éig*. Javadalma: 2 szobás lakáson, melléképületeken és 128 öl kerten kívül készpénzből, ingatlanokból és terményekből a díjlevél szerint 1046 kor. és 57 fill. Kérvények *Major Gergely* isk. elnökhöz küldendők *Nagylózsa*. 645 2—2

A selegdi (Sopron m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése: 800 kor., butorozott szoba, fűtéssel és takarítással. 1000 koronára a fizetés államsegéllyel fog kiegészítettetni. Pályázati határidő *dec. 12*. Az állomás azonnal elfoglalandó. Csak férfiak pályázhatnak. Német nyelv és zeneismeret megkívántatik. Kántorságban segédkezni kell. Véglegesítés az iskolaév végén. A kérvények az iskolaszéki elnökhöz Kisboldogasszonyba u. p. Zemenye küldendők. 657 2—2

Kassai egyházmegye.

Boldogkőujfaluban (Abauj-Torna m.) november hó 3-án megtartott kántortanítói választás föllebbezés foly-

tán a ftdő egyházmegyei hatóság által megsemmisített-
vén, az új választás *december 5-ikén* délelőtt 11 órakor fog megtartatni Boldogkővárán, a róm. kath. plébánián, hova a pályázati kérvények intézendők. Javadalma, mint már közölve volt, az ujonan kérelmezendő államsegéllyel több mint 1000 kor. 673 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az **alsóveszteni** tanítói állomásra *dec. 10-ére* pályázat hirdettek. Lakása egy szoba, másik lesz. konyha. Jövedelme: a község pénztárából 600 kor., 10 öl puhafa, értéke 40 kor., szántóföld 14 kor., államsegély 146 kor. 1000 koronáig kérni fogjuk. Magyar és tót nyelveket bíró okleveles tanítók, tanítónők alulirotnál jelentkezzenek. Főt. *Kunický József* esp. plébános Felső-Vesztenie (Nyitra m.) 659 1—1

Váci egyházmegye.

Kóka (Pest m.) község róm. kath. iskolaszéke rendes tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés 800 kor. törzsfizetés, 64 kor. failletmény: természetbeni lakás: 2 szoba, konyha, öl, közös pince, 402 öl házikert: fizetési kiegészítés és esetleges korpótlék államsegélyből. Kötelesség: mindennapi IV—V—VI. fiú- és az általános ismétlő fiúosztályok tanítása: faiskola kezelése, melyért 40 koronát kap. Állás azonnal elfoglalandó. Okleveles pályázók *december 16-ig* küldjék okmányaikat *Trangel János* isksz. elnökhöz. 670 1—2

Veszprémi egyházmegye.

A sármelleki plébániához tartozó *Egenföld* filiális község tanítói állásra *december 10-re* pályázat hirdettek. Javadalma: 800 kor. készpénz. két szoba, konyha kamra pince és gazdasági épületekből álló lakás, 300 öl kert. Kiegészítésért folyamodunk. A pályázók felszerelt kérvényeket december 9-ig *Vida János* plébános címére Sármellék (Zala m. posta helyben) küldjék. 668 1—1

A szentbékállai plébániához tartozó **balatonhenyei** róm. kath. kántortanítói állásra *december 12-ére* pályázat hirdettek. Jövedelme: mely az állás kötelezettségeivel a Veszprémi Hirlap december 1. számában részletesen kimutatatik, készpénzben számítva 870 korona. Fizetési kiegészítésre államsegély kéretik. Pályázhatnak okleveles férfi- és nőtanítók. Ha nőtanító választatik, kántoriakat szintén köteles teljesíteni. Állás azonnal elfoglalandó. Fölszerelt kérvények *Kéri Gyula* plébánoshoz Szentbékállai, posta Köveskáll (Zala m.) dec. 11-ig intézendők. 664 1—1

A toszok-beréndi róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet *december 10-ére*. Jövedelme: egy butorozott szoba fűtéssel. Agyneműtakarítás- és világitásról azonban maga gondoskodik. Pénzfizetés: 1. a hitközségtől 320 korona havi előleges részletekben. 2. Az iskolaszéki elnök útján 320 kor. havi előleges részletekben 3. Államsegélyből 160 kor. és az új törvény által ezer koronára felemelt alapfizetés kiegészítéseül újabb 200 korona államsegély iránt a lépések már folyamatban vannak. Csak okleveles tanítók és tanítónők folyamodhatnak. Oklevél- és működési bizonyítványokkal felszerelt kérvények *Szobek Loránt* toszok-beréndi (Veszprém m. up. Ajka) plébánoshoz intézendők. 665 1—1

A zala-szegvári plébániához tartozó **Galsa** filiális községben a tanító lemondása folytán megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek, akinek javadalmazása a következő: 1. szabad lakás, egy hold kerttel, amit a hitközség felszántat. 2 hold föld haszonvételel: értéke 60 kor. 2. A hitközségi temető lekasználása 10 kor. 3. Két régi öl tűzifa, mit a hitközség a tanítóhoz szállít, értéke 32 kor. 4. Minden önálló házaspár, ki ház- vagy földbirtokkal bir, fizet 4 kor., fél pozsonyi mérő rozsot, 30 mérő, értéke 150 kor., negyed mérő búzát = 15 mérő, értéke 120 kor. 5. Lélekpénz 4 kor., 60 párt számítva 240 kor. Megjegyeztetik eselések és zsellérek és vegyesházások ennek felét fizetik. 6. Mindennapi iskolás gyermekek után 2 kor. tandíj: mintegy 60 tanköteles után 120 kor. 7. Ismétlő tankötelesek után fejenkint 1 kor. 8. A veszprémi káptalantól 14 kor.

Kötelessége a mindennapi és ismétlődő tankötelesek lelkiismeretes tanításán kívül: 1. Nagybőjt idején minden szerdán, pénteken és szombaton könyörgést végezni. 2. Advent idején minden reggel könyörgés (kivéve, ha helyben szentmise van.) 3. Körmenet alkalmával köteles a körmenetet vezetni. 4. Minden vasár- és ünnepnap délután könyörgést végezni. 5. Mise alkalmával a lelkésznek segédkezni. 6. Mise, illetve istentisztelet alkalmával a tanköteles gyermekeket templomba vezetni. Megjegyzés: a tanítói fizetés kiegészítéséhez az állam ad 228 koronát. Pályázati határidő *december 17.* Személyes megjelenés megkívántatik. *Holub János* plébános. 666 1-1

20 Karácsonyi előjáték 2 kor. *Lengyel Géza* Vízvár (Somogy m.) 667 1-1

Ujra kapható a „Mária légy velünk“

című s 50 valogatott, jobbra új Mária-éneket tartalmazó könyv, díszesebb orgonakisérettel. Ára 3 korona bérmentve. Küldöm utaványra, vagy utánvétellel; de ez 55 fillérrel drágább. **Orgonaszébkönyv** I. rész K 1-50. II. rész K 1-20. A kettő együttvéve K 2-20. **Zámbó Károly** rk. kántor, Szeged 6. 671 1-3

UTOLSÓ SZÁZ

Róm. kath. halotti búcsuztatók.

3 kötet. Ezer oldal. Kotákkal. Egész országban 2000 példányban elterjedve! A 3 kötet ára 4 korona. Kapható a szerzőnél: **Henez Vince** kántortanítónál Nagytódemesen. (Pozsonym.)

SIESS 642 2-4

Kántoroknak karácsonyra!

Pásztoralék és pásztoralé közzététel. orgonára (Nemesovits) 300 kor. — **Christesbilder** 51 karácsonyi dal zong. szov. diszkótesztben 200 kor. — **Weihnachts-Album** 16 karácsonyi dal zong. szov. 200 kor. — **Büss:** Prefatio org. kíséreti 2 kor. — **Brosig:** Orgonakönyv (renk darabokkal) 540 kor. — **Vendelsohn:** Összes orgona-művei K 2-40. — **Körner:** Gyakorlati orgonasz 646 darabdal K 3-60. — **Nemesovits:** Gyakorlati orgonasz K 3-—. — **Hesse-album** 77 hosszú és rövid elő- és utójáték org. K 3-60. — **Volekmur:** 9 ünnepi preludium K 1-20. — **Harmonium-gyöngyei** 80 újrat K 2-50. — **Wannau:** Harmonium-iskola K 2-—. — **Harmonium-album** (100 újrat) K 2-50. — **Magyad album** (28) dal zong. K 2-60. — **Kreutzer:** 40 Ekkó hegedűre K 2-—. — **Harmely** egyéb zenemű megrendelhető: **Brichta E.** zeneműkereskedése **Tótk-bálint** (Pestmegye). 641 1-1

Államsegély kérvény és Mellékletei nélkülözhetetlen utamutató, kérvénymintákkal és mellékleti nyomtatvány úrlapokkal 2 korona.

Tananyagbeosztási nyomtatvány
az évi tanmenetnek osztályonkénti

Részletes Tanterv-nyomtatvány

annak tartományonkénti csoportosításával való elkészítésére szolgáló füzetekben a 6. vagy 5. együttes oszt. számára 2 K. 4. oszt. 1-80 K. 3. oszt. 1-90 K. 2. oszt. 1-40 K. 1. oszt. 1 korona előleges beküldés mellett megrendelhető.

Gyermes Mihály igazg.-tanítónál Székelyudvarhely. 662 1-3

Karácsonyi énekek

orgonára és több érekszólamra hangjegyzve, csinos kötésű szövegkönyvvel együtt 3 korona. Van benne teljes éjjeli mise-ének, minden rész más-más dallam és sok szép egyéb eredeti énekszerzemény, továbbá pástornóta interludium.

A kath. egyház énekgyöngye című kiadványom csinos kötésű szövegkönyvvel együtt szinten 3 korona. E kiadvány a karácsonyi énekekkel együtt rendelve, összesen csak 5 korona.

Adventi offertorium énekhangokra és orgonára 60 fillér.

Temetőkönyvem minden alkalomra búcsuztatókkal, gyász-mise-énekekkel, imákkal, orgonára és több szólamra hangjegyzve, csinos kötésben, új kiadásban 3 kor. 20 fill. E könyv az egész országban sok ezer példányban közkezen forog.

A pénz előleges beutalása esetén mindent portamentesen küldök és ingyen preludiumokat mellékelek.

Vasvár, Vas megye.

Barabás István.

672 1-1

A miniszter által kötelezőnek nyilvánított

ÉBEN-féle

== modern ==

váltó számgép és

mértékgyűjtemény

két évi részletfizetésre is kapható.

Ingyen beszerzéshez pedig kérvénymintát küldhet

ÉBEN M.

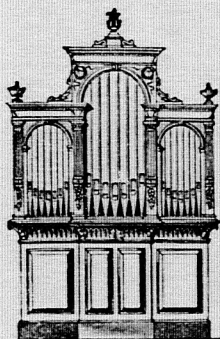
nagykőrösi plébános.

635 3-3

CSEH ISTVÁN

orgona- és harmo-
nium építőmester

Egerben.

Ajánkozom minden-
nemű templomi orgona-
és harmonium-készítésére
a legújabb légnomatú,
(pneumatikus) cső-rend-
szer szerint, igen jutá-
nyos árak mellett.

Régi orgonaátalakításokat, javí-
tásokat, tisztításokat és hango-
lásokat olcsón vállalom el jót-
állás mellett.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest. X., Delej-utca 11 B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer sze-
rint és minden nagyságban pontos or-
gona méretekkel templomok, szeminaryu-
mok részére és mint gyakorló orgonák.
Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig.
Tanerőknek s lelkészeknek különös
százalékengedmény. Árjegyzék ingyen
és bérmenteve. Részletfizetés engedé-
lyezve. 796

Elismert csak elsőrangú műreme-
kek a valódi ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

Tanároknak részletfizetésére megegyezés szerint.

Nagyon ajánlatos különlegesség: Zimmermann-féle
iskolaharmoniumok 150, 170, 190 és 220 kor.

Zimmermann-cég képviselője Ausztria-Magyarország részére:

Hörl Nándor Pozsony, Ventur-u. 8.

A Zimmermann-féle
harmoniumok művé-

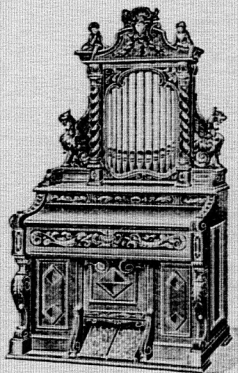
sziesen vannak han-
golva s mindenütt fel-
tűnést keltenek elra-
gadóan szép összhang-

:: jukkal ::

Képes árjegyzék ingyen.

:: Ujdonság ::

Pianino „Continental“

Nagyon elegáns elsőrangú pianino K 560.

☞ Csak a fenti cégnél kapható ☜
Prospektus ingyen. 456

Már megjelent!

Kedvezményes árak!

Karácsonyi dudu-játék (Pastorelle) C dur

ára 1 korona helyett 60 fillér.

Karácsonyi és újévi ajándékul

igen alkalmasak még a következő szép, hasznos és praktikus
egyházi zeneművek:

Hazafias Mária dalok I. (2 kor.), II. legújabb (2 kor.),
Mária-dalok I. (1 kor.), II. (1 kor.), III. (2 kor.), IV. (1 kor.),
V. (2 kor.), VI. (1 kor.). — Miatyánk Üdvözlégy (1 kor.).

Magyar dallamos ünnepi praeludumok az összes
hangnemekből (4 korona).

Megrendelhetők a fenti kedvezményes árakban a pénz előzetes
beküldése mellett a szerző kollégánk címén: Kontor Elek,
Budapest, VII. Thököly-út 42. sz., II. em., 6. ajtó. (Ugyanitt világi
zeneművek is kaphatók.)

Épen most jelent meg!

::

Épen most jelent meg!

Minden tanítónak nélkülözhetetlen

VERŐ, A tornatanítás vezérkönyve

az új Tanterv és Utasítás szerint az elemi népiskolák számára, részletes
tananyagbeosztással és 350 ábrával. Ara egész vászonkötésben 2 kor. 40 fill.

Kiadja a POLATSEK-féle könyvkereskedés, Temesvár

Minden könyvkereskedésben kapható

631 3-5

Karácsonyi pásztorjátékok.

Előadásuk által a legalkalmasabbak arra, hogy úgy az intézetek és iskolák, valamint otthon a család körében a szent estét a legelőkelőbbé avassák. Ép azért, hogy azok jókor betaníthatók legyenek, főtárvuk a főtisztelendő pap-ság és tanítótság becses figyelmét a Szent-István-Társulat alatti kiadványaira.

Karácsonyi pásztorjátékok.

A betlehemi nyájörök. Karácsonyi pásztorjáték. Irta Maszlaghy Ferenc. (Ifjúság öröme II. kötet.) Ára 2.40 K.

A bűnbánó fiú. Karácsonyi pásztorjáték két színben. Irta Herczegh Péter. (Népirat 214. sz.) Ára 10 fillér.

A bűn büntetése. Karácsonyi játék, három felvonásban. Irta Oppitz Sándor. (Népirat 123. sz.) Ára 8 fillér.

A megkerült gyermek. Karácsonyi pásztorjáték öt részben. Irta és zenéjét szerzette Szabó János. (Népirat 219. sz.) Ára 24 fillér.

A megtalált bárány. Karácsonyi pásztorjáték. (Ifjúság Öröme V. kötet.) Ára 1 korona 60 fillér.

Ami fönntart minket. Karácsonyi életkép az iparosvilágból. Három felvonásban. Kiválóan legényegyesületek használatára. Irta Erdősi K. Füzve 50 fillér.

Angyalszivek karácsonya ≡ Karácsonyi kép. Irta Erdősi Károly. (Népirat 200. sz.) Ára 12 fillér.

A pogány megtérése. Karácsonyi játék három felvonásban. Irta Oppitz Sándor. (Népirat 124. sz.) Ára 6 fillér.

Aprószentek. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 192. szám.) Ára 12 fillér.

Az ige testté lön. Karácsonyi színmű 4 felvonásban. Irta: Dr. Pécsi Gusztáv. Ára 1 korona.

Békesség az embernek. Karácsonyi játék. Irta Oppitz Sándor. (Népirat 139. sz.) Ára 6 fillér.

Betlehem. Karácsonyi pásztorjáték négy részben. Irta Bartha István. (Népirat 179. sz.) Ára 12 fillér.

A kis Jézus ajándéka. Karácsonyi színmű három képben. Irta Lábay Gyula. (Népirat 231. sz.) Ára 12 fillér.

Betlehem. Pásztorjáték 3 felvonásban. Karácsony ünnepére. Irta Bartalos Gyula. II. kiadás. Ára 50 fillér.

Betlehemi bakter. Karácsonyi pásztorjáték négy részben. (Népirat 187. sz.) Ára 24 fillér.

Betlehemi asszonyok. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 190. sz.) Ára 8 fillér.

Egy karácsonyjéj. Dramolett. Irta Horváth Lipót. (Ifjúság könyvtárában.) Ára 2 korona.

Három királyok. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 191. szám.) Ára 10 fillér.

Itt a Miklós. Pásztorjáték. (Népirat 189. szám.) Ára 8 fillér.

Jézus születése. Karácsonyi pásztorjáték. Irta Mohl Adolf. Második kiadás. (Népirat 86.) Ára 10 fillér.

Karácsony. Színjáték három felvonásban. Irta Bartha István. Második kiadás. (Népirat 101. sz.) Ára 10 fillér.

Karácsonyest. Karácsonyi játék. (Népirat 188. sz.) Ára 8 fillér.

Karácsonyi színjátékok. Kiválóan katolikus legényegyesületek használatára. Irta Erdősi Károly. Füzve 80 fillér.

Két karácsonyest. Színmű. Irta Maszlaghy Ferenc. (Ifjúság öröme III. kötet.) Ára 1 korona 60 fillér.

Pásztorjátékok. Ára télvászonkötésben 1 korona 40 fillér.

Pásztorjáték. Irta Domonkos István. (Népirat 215. sz.) Ára 20 fillér.

☛ Népiratka megrendelésénél elég a folyó szám kiírása. ☛

==== A fentiek kaphatók ====

a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkereskedésében: Budapest IV., Kecskeméti-utca 2. sz.